

הַלְבוֹת שַׁבָּת סִימָן שֶׁלֹּא

שֶׁלֹּג שֶׁלֹּא לַפְּנוֹת אוֹצֵר בְּשֶׁבֶת, וְבוֹ ג' סְעִיפִים :

א לשון רטב"ס דפסק
 כו טבריתא שבת כ"ז
 ב שם קב"ו משנה
 וגמרא קב"ו

א *אִיצֵר שֶׁל תְּבוּאָה אוֹ שֶׁל פְּדֵי יוֹן, אֶף-עַל-פִּי (א) שְ�מֵתָר לְהַסְתֵּפֶק מִמֶּנּוּ, (ב) אָסוּר (ב) לְהַתְחִיל בּוֹ (ג) לַפְנוֹתוֹ אֶלָּא (ד) לְדַבֵּר מִצֵּהָ, בְּקוֹץ שְׂפָתָיו לְהַכְנִסֵת אוֹרְחִים אוֹ לְקַבֵּץ בּוֹ בֵּית-הַמִּדְרָשׁ.

פֿאַר הַיִּטב

(א) לְהַתְחִיל. וְאִם הִתְחִיל לַפְּנוֹת מִעַ"שׁ מִשְׁמַע דִּשְׁרֵי לַפְּנוֹת אֶפְלוּ לְדָבָר הַרְשֹׁתָּה, מ"א. וְעַיִן ט"ז שֶׁנֶּרְאָה שְׂאוֹסֵר, ע"ש. וּלְדָבָר־מִצְוָה

מִלְשָׁנָה בְּרִיחַ

וַאֲפֹלוּ אִם הָיָה רֶק חֻלְקָה בְּעֵלְמָא, גַּם בֶּן מֵתָר עַל־יְדֵי אֲיֹנִיָּהוּדִי כְּדִי לְרַפְּאֵתָהּ, מִשּׁוּם צַעַר בְּעַל־יָמִים⁶, אָבֵל לְהִקְיָו לְסוֹס כְּדִי שִׂיאֵכֶל יוֹתֵר בִּרְדָּאִי אֲסוּר:

א **שְׁמַרְתָּ לְהִסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ.** לִמְאֹכְלוֹ וּלְמִאֲכָל בְּהֶמְתּוֹ, שְׂאִי
מִקְדָּה, דְּקִנְיָא לִי כִרְבִי שְׁמַעִין דְּלִית לֵהּ מִקְדָּה אֵלָּא בְּגִירֻתָּהּ
וּבְמִוְקָיָם שְׁהֵיחַ לִבְשָׁן, מִשּׁוּם דְּדִחְיִיהּ בְּרִינָם וְלֹא סִנְזָן עַד
שְׁתִּיבָשׁוּ, וְכֵּן שְׁתָּבוּב בְּסִינָן עֵי סַעִיר ב, (ב) מִפֶּל מְקוֹם אִם אֵינִי
רוֹצֵה לְהִסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ אֵלָּא לְהִתְחִיל בּוֹ לִפְנוֹת, אֲסִיד לַעֲשׂוֹת בֵּן
לְדָבָר הַרְשׁוּת, וְהַשְׁעָם, (ג) מִשּׁוּם טְרָחָא (ג) אוּ מִשּׁוּם עֲבָדִין דְּחָל:
(ב) **אֲסִיד לְהִתְחִיל וְכֵּר.** הֵינּוּ אֲפִלּוּ פְחוֹת מֵאַרְבַּע חֲמִשָּׁה קֶפֶת.
(ד) וּמִשְׁמַע דָּאם הִתְחִיל מִצְרַב־שִׁפְתָּה, שְׂרִי לִפְנוֹתוֹ בְּשִׁפְתָּה (ה) פְּחוֹת
מֵאַרְבַּע חֲמִשָּׁה קֶפֶת אִף לְדָבָר הַרְשׁוּת: (ז) **לִפְנוֹתוֹ.** אֲכָל
(ו) מִתָּר לַעֲשׂוֹת שְׂבִיל בְּבִגְלִיו לְכָאן וּלְכָאָן דְּרָךְ חִלְקִיתוֹ וַיִּצְאָתּוּ,
דְּהֵא לֹא הָיָה בְּכָלֵל פְּפִיטָא: (ד) **לְדָבָר מִצּוּה.** וְאַפִּלּוּ (י) בְּעִנְיָן שִׁשָּׁה

וְשָׂרָא דָּאֵיתָא לָא שְׂרִית לָהּ אֲחֵי לְעִבְר בְּמִידָּה, דָּאִם לֹא־כֵן אֲדֹרְבָּא נִימָא אִיפֹכֵה, מִזְּמִן לֹא אֲמַרְיִין מִכָּי, אַנְתִּים בְּקָאֵת לְעִנּוּת דִּיעָתִי לֹא קִישְׁתִּי מִיָּדִי מִסְּפֹרְתָא זֶה עַל לְכַבּוֹר בְּקִיּוֹם שְׁאִין עוֹשֶׂה בּוֹ מִרָם וְלֹא נִזְרָן דְּלִמָּא אֲחֵי לְמַשְׁבֵּד בְּקִיּוֹם בּוֹ מִרָם, וְכֵן בְּפֶקֶר מִי שְׁתַּחֲשִׁיד דְּמִתֵּר לֶחֶת בִּיסֵר לְאִינוּ־יְהוּדִי מִשְׁעָמָא דָּאֵי לֹא מַצִּיד שְׂבִידָא לִידֵי אֲסִיד דְּאוֹרְקָא, דְּבִיב בְּכּוֹר אִם יָקִי בְּקִיּוֹם שְׁאִין עוֹשֶׂה בּוֹ יִנְן בִּיסֵר לְאִינוּ־יְהוּדִי מִי לֹא בְּכֹא לִידֵי אֲסִיד דְּאוֹרְקָא לְשֹׂאת בְּעִצְמוֹ בְּרִישִׁית לֵיל מִי שְׂוִיכֵל בְּכֹא כְּבוֹר, עֲדִין יֵשׁ חֲשֵׁשׁ שְׂבִידָא לִידֵי אֲסִיד דְּאוֹרְקָא לְכַבּוֹת עֲצָן בְּרִישִׁי שֵׁם רִי"ה וְשֵׁם יִשְׂרָאֵל וְתֹרָהא שְׁפָן לְמַי שְׂפִתְהֵנ[ר], וְנִמְשֹׁחַם בְּקִיּוֹר לֵי אִינוּ־יְהוּדִי וְהָא דָּאֵי שְׂרֵי לֵהּ וְכֵן לֹמֵר לְאִינוּ־יְהוּדִי לְכַבּוֹת בּוֹ מִי שְׂפָן מִי בְּרִין רִישׁ פֶּקֶר מִי שְׁתַּחֲשִׁיד מַי שְׂבִידָא בְּעֵנִן זֶה, וְלִעֲנִית דִּיעָתִי נִרְאָה דְּבִיב וְאֲדֹרְבָּא בְּכַבּוֹר הוּא מַצִּיל מִמּוֹן, וּבִשְׂבִיל זֶה חֲשִׁשׁוֹ דָּאִם נִתִּיר לֹכֵר לְאִינוּ־יְהוּדִי אִם תִּתִּירוֹ אֲלֵא לֹמֵר כֹּל הַמְּכַבֵּה אִינוּ מַסְסִיד, דְּצִינוּ עוֹשֶׂה בְּצוּרֵי אֲלֵא מַצִּלֵי, וְכָל בְּהֵמָה בְּרִישׁ מִי שְׁתַּחֲשִׁיד לֹא שְׁפָן זֶה, דָּאִם יִנְן לְאִינוּ־יְהוּדִי אֶת בִּיסֵר שֶׁבִּי בְּחֵק דָּקָה, מִשּׁוֹם דִּלֵּא בְּכֹא לְסַעַד לְאִינוּ־יְהוּדִי בְּהֻנְחָה כְּמוֹ בְּדִלְקָה, כְּפִיל וְעַן מִדְּרַכִּי, דִּיעָתִי שְׂמָא מִדְּלָקָה, וְכִי מִי שְׂפִתְהֵנִי בְּכֹלִים דְּבִיב הַמְּדַרְכִּי [נִתְחַרְכָּה] אִם דִּיעָת הַרִי"ף נִוֹסָה לְנֹעַת הַמְּדַרְכִּי אוֹ לֹא, וְהֵפֶךְ מִדְּרַכִּי הַרִי"ף בְּפֶקֶר בְּמֵה זֶה וְלֹא נִזְרָיִן מִשּׁוֹם שְׂחִיקָה סַמְמָנִין, שְׂפִיטָה מִיָּה דְּלִית הַלְקָתָא כְּהֵאֵי מִתְנִיתָא שְׂחִיקָה סַמְמָנִים, דָּאִין אֲרַם בְּהוּל כְּלִיפֵךְ עַל רִשְׁוֹתָא בְּקִמְחָא וְנִחְוֹשׁ לְשִׁחְתָּא רַסְמֵיהֶן בְּמִתָּהּ הֵיךְ צִירָן לְחַשׁ שְׂחִיקָה סַמְמָנִים, וְהֵאֵי פְדֵת הַמְּדַרְכִּי, אֲדֹרְבָּא סַמְמָנִים, דָּאִם אִי נִשְׂרִי שְׂאָר רִפְאוּתָא, יוֹרֵי יְכֹא לִידֵי שְׂחִיקָה סַמְמָנִים שְׂמֹם זֶה, דְּהֵפֶךְ בְּקָאֵת דְּבִיב הַרִי"ף לְכֹאֲדָה תְּמִידִים, דָּאִין בְּכַח בְּכִשְׂשִׁיטָה דָּאִין אֲדָם שְׂפִיטָה לְעֵנִן דְּלָקָה קֶאמֵר וְכֹא אֲדָם בְּהוּל עַל מְמוֹנֵי, וְכֵן בְּכַפֵּה דִּיעָתִי, וְעַל־כֵּן לְהַרְשִׁין בְּדִלְקָא חֲשֵׁשׁ שְׂמָא סַמֹּת אֲלֵא עֲצָנָא בְּעֻלְמָא, וּסְבִידָא לֵה פְּמִידֵי וְסִפְרָא אִף סַמְמָנִים מִתֵּר לְשַׁח וְכַל־לִשְׁפֵן שְׂאָר רִפְאוּתָא וְכֹאֵי רְבוּתָא דְּבִרְיָתָא, וְכַל־כֵּן עַל רִפְאוּתָא בְּקִמְחָא בְּדִלְקָא רַק עֲצָנָא בְּעֻלְמָא לְבַהֲמָה, וְכֵן אֲמַרְיִין בְּרִדָּא הוּא בְּהוּל רִאִיפָא גִּזְרֵת שְׂחִיקָה סַמְמָנִים, מִכָּל בְּקִיּוֹם מִתֵּר מִשְׁעָם אַחֵר, וְכַעֲדָן דָּאִיָּתָא בְּפִסְחִים לְעֵנִן בְּכּוֹר, וְהֵאֵי שְׂפִתְהֵן הַרִי"ף דָּאִין אֲדָם בְּהוּל וְכֵי־כֵן סִנְהָ אֲסִיד בּוֹ כִּי רִפְאוּתָא מִשּׁוֹם שְׂחִיקָה סַמְמָנִים, מִי שְׁאִין כֵּן אִם הֵיךְ דְּאֲסִיד בְּרִדָּא שְׁחִישׁוֹשׁ, כְּכִי בְּחֻלְהָ שְׁאִין בּוֹ סִנְהָ, לִיב סְפֹסְקִים¹⁰ לְעֻשְׂתָּא מִי, דְּאֲמַרְיִי שְׁאִין בְּהוּל בִּיתֵר לֹא, יְכֹא לְעֻשְׂתָּא בְּעֻמּוֹן, אֲבָל בְּרִדָּא חֲשֵׁשׁ הַרִי"ף לֹא מִיָּדִי בִּאֲפֵן זֶה, וְאִף שְׂחִידֵר קִנֵּת דִּחַק בְּלִשּׁוֹן הַרִי"ף, עַל־פִּתְקָה

שער הציון

[illegible]

בְּאוֹר הַלֵּכָה

דבבל אסורים קיטא לן פרבנן דאמרינן דאי לא שרית לה אחי לעבר במידי, מל מקום לענן שבת דממר קאד דהוא אפור סקילה לא אחי לעבר במידי, אלא אדרבא גזרין עליו כרי שלא יבוא לעבר עליו בשונג מותין שהוא כהול. אמנם באמת דבר זה קשה מאד לומר כן. דדבר חינוך דאף לענן שבת אמרינן בריש פרק מי שהחשיך: מאי טעמא שרי רבנן למיתב כיסו לעובר גזולים, קים לחו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על כמאנו ואי לא שרית לה אחי אחיי ר' אפולת בשרית הרבים. ואפשר לזב דברקס, דסקריא ארז דהוא דריש פרק מי שהחשיך: שהוא מספיד בדינא אה הניס ואין אדם מעמיד עצמו על כמאנו להפסידו בדינא: אף באסור שבת, אבל היכא ספקא דמלא אחי כמו בבבדו דלקה, כהה ישי חלוק בין אסור שבת לשאר אסורים. ועצם סבא זו פתח הרמב"ם, הביאו חרין ותרשבי"א, בריש פרק מי שהחשיך. עין שם היטב, אמנם האמת יורה דרכו דהנזק הוא בדיעת סמורכי ויחלשן שרונ, ואין לחלק בין אסור שבת לשאר אסורים, דמה לי אסור סקילה ומה לי אסור לאו. וכל עקר שהקדים למראשונים הנ"ל דגבי ממון לא אמרינן הך סבא דאי לא שרית לה אחי לעבר במידי, משום דהקדם הך סוגיא דפרק לי בחבי דאמרינן שאם נקלה דלקה בלילי שבת מעליין קוץ מלש סעודה, ופר"ש שם וגמרא: מפני שהתורה קטנה נציל טפי, אמר רבא משום שאדם כהול על

הלכות שבת סימן שלג

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ט]

דאפילו אם היא רק חולה בעלמא, גספן מתר על ידי איגרוהדי כרי לרפאתה, משום צער בעלי חיים⁶.

6 ואף שהשו"ע לא התיר אלא במקום חשש סכנה, ביאר הנשמת אדם (כלל נט אות א), שכיון שהשו"ע לעיל (סי' שה ס"ב) התיר לומר לנכרי לחלוב את הבהמה, כיון שהיא מצטערת בכך, ומבואר בדבריו שהתירו 'אמירה לנכרי' כשיש צד חולי, לכן יש לומר שלא כתב השו"ע כאן 'אמירה לנכרי' מותרת רק במקום שיש חשש סכנה, אלא כדי למנוע במקום שרצוה לעבור איסור כדי שתאכל הבהמה יותר טוב וכו', שבאופן זה לא התירו לעבור איסורים לצורך הבהמה, אולם במקום חולי וצער בעלי חיים, מותר לעשות כן אף כשאין חשש סכנה.

[ביה"ל ד"ה ואם הוא ספק]

ועין ברש"י שם ד"ה 'אי שרית' והנאה שפן למה שפנתגוז⁷ וכו', כמו שפרש רש"י בכתובות דף ע' צמוד ב⁸ וכו', ואחר כך נראה קצת חלוקה בסוגיית מרדכי פ"ק פ"ה ט"ק, ע"ש⁹ וכו', וקמו באגס דאסור בקריא שח'שש, וכן פחולה שאין בו סכנה, לרב הפוסקים¹⁰.

7 ביאור דבריו, שבגמרא שם (שבת ק"ז, ב) אמרו, שלא התירו להציל מהדליקה אלא מו"ג סעודות, כיון שאם נתיר לאדם להציל את כל ממונו, מתוך שבהול הוא על ממונו יבוא לכבות את הדליקה, ופירש רש"י שם, שאם נתיר לו להתחיל בהצלת כל ממונו, מתוך שיהיה בהול להצילו, ישם ששבת היום יבוא לכבות את הדליקה, ומבואר, שאף שיש חשש שמא אם לא נתיר לו לעבור על איסור דרבנן בהצלת כל ממונו יעבור במזיד ויכבה, מ"מ היות וגם אם נתיר לו לעשות כן עדיין יש חשש שמא יכשל באיסור דאורייתא [שיעזור לנכרי לכבותה] כיון שהוא בהול, לפיכך לא התירו לו להציל, אבל בהקו"ט דם בכור ובנתינת כיסו לנכרי, שאף אם נתיר לו איסור דרבנן של 'אמירה לנכרי' ודאי שלא יכשל באיסור דאורייתא, לכן התירו את האיסור דרבנן של 'אמירה לנכרי'.

8 בגמרא שם אמרו שהתירו לומר בדליקה 'כל המכבה אינו מפסיד', ופירש רש"י שם (ד"ה בדליקה), שמתוך שאדם בהול על ממונו, אם לא נתיר לו איסור דרבנן של אמירה לנכרי, יבוא לכבות את הדליקה בידים, והיינו כמו שביאר הביה"ל, שבכל מקום שיש בו הפסד ממון התירו לעבור על איסור דרבנן של 'אמירה לנכרי' כדי שלא לעבור על איסור דאורייתא, ורק בדליקה לא התירו אמירה לנכרי, כיון שגם אם נתיר לו, עלול הוא לבוא לידי איסור דאורייתא על ידי שישעו לנכרי לכבות את הדליקה, מה שאין כן באומר 'כל המכבה אינו מפסיד' שאינו מצוהו על כך בפירוש, וכיון שעשה הנכרי את המעשה מעצמו אין חשש שישעו לו, והרי זה כשאר דברים שהתירו חכמים איסור 'אמירה לנכרי' במקום הפסד כדי שלא לבוא לידי איסור דאורייתא.

9 ובטעם חילוק זה כתב ההגהות מרדכי (שבת פ"ד אות תנח), שלענין כיבוי הדליקה, כיון שדרך האש שגורמת בהלה לבעלי הממון, יש לחוש שאם נתיר לו לכבותה על ידי נכרי יבוא אף לכבותה בעצמו, אבל בשאר מקומות, שאינם גורמים בהלה, אין לחוש לכך.

10 ולמעשה, כתב לעיל (סי' שכח ס"ז ד"ה וכן אם) שדעת המקילים לעסוק ברפואות לחולה שאין בו סכנה אינה מוסכמת

על שאר הפוסקים, אלא שמ"מ כיון שהשו"ע סתם להקל בזה, ואיסור זה אינו אלא מדרבנן, לא נוכל למחות ביד המקילים בזה. והוסיף, שמפשטות הסוגיא בגמ' בשבת (קכט, א) משמע יותר כשיטת המקילים.

סימן שלג

שלא לפנות אוצר בשבת

[משנ"ב ס"ק א]

מכל מקום אם אינו רוצה להתחיל מן ה' להתחיל בו לפנותו, אסור לעשות כן לדבר הקשור¹.

1 וכן כלים של פסח שמונחים בארון במשך השנה ורצוה לפנותם בשבת, הסתפק הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק א) אם נחשבים כאוצר של תבואה ואסור לפנותם.

[שעה"צ ס"ק ה]

וסקצין קצח קלל (דאיתא איתא²).

2 היינו, שעיקר ראיית ה"ט"ז (ס"ק א) שאסור לפנות את האוצר לדבר הרשות אף אם התחיל לעשות כן מבעוד יום, הוא שכיון שהחמירו בדבר הרשות יותר מדבר מצוה משום טירחה יתירה, לא תועיל לזה התחלה מבעוד יום, ומה שנזכר בברייתא (שבת קכז, א) 'אין מתחילין באוצר תחילה' ופירשו הראשונים שמדובר בפינוי לצורך דבר הרשות, נדחק ה"ט"ז לבאר שעיקר החידוש הוא שאפילו התחלה בעלמא אסורה, אע"פ שאינו מפנה ד' או ה' קופות, אך הוא הדין שאסור לפנות אף אם התחיל לעשות כן מבעוד יום. ועל כך כתב השעה"צ, שמפשטות לשון הברייתא העוסקת בפינוי לדבר הרשות, משמע שרק להתחיל את פינוי האוצר בשבת אסור.

[משנ"ב ס"ק ג]

אכל מתר לעשות שבייל ברגליו לקאן וילקאן³ דרך הליכתו ויצא⁴, ד"ה לא הני כקלל פפוי⁵.

3 ואף שמותר לעשות שבייל ברגליו, דעת הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק א אות ג) שמ"מ נראה שאין לפנות הכל צריך להשאיר מעט, שאם לא יעשה כן, יש לחוש שמא יבוא להשוות גומות.

4 וכיון שאופן זה של פינוי האוצר נחשב בטלול מן הצד בגופו, כתב לעיל (סי' שח ס"ק יג) שמותר לעשות כן אף לצורך המוקצה עצמו, בגון שמסיתו לצדדים כדי שלא יפסד, ולא רק כדי לפנות מקום למעבר. מאידך, החזו"א כתב (א"ח סי' מז ס"ק יג) שפינוי האוצר על ידי טלול התבואה ברגליו אינו מותר אלא כשעושה כן בדרך הילוכו תוך כדי כניסתו ויצאתו, אבל לא כשמתכוין לפנות את האוצר מן המעבר, ודקדק כן מלשון רש"י (שבת קכז, א ד"ה ברגלו) שכתב 'דמפנה ברגלו לבאן ולכאן דרך הליכתו ולא הוי טלול', ומשמע שאין היתר לעשות כן אלא בדרך הליכתו.

5 וכיון שהטעם הוא שעשיית שבייל ברגליו אינה נחשבת פינוי, צידד הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק א אות ג) שמסתבר שלא התירו לפנות בדרך הליכתו אלא עד ה' קופות ולא יותר. ונראה מה שכתב שם עוד בזה.

הלכות שבת סימן שלד

ביאורים ומוספים

[ביה"ל ד"ה ואם הוא ספק]

אכל בראיבא ספק שמא תמות אף רפך מודו דשני לעשות שאר רפואות⁶.

שהא"ר פקפק בזה אפילו במקום הפסד גדול [ולדעתו צורך הרבה] היינו צער הגוף, וכמו שכתב בשעה"צ שם (ס"ק כד), וראה מה שכתבנו שם. ובשו"ע לקמן (סי' שלד ס"ב) כתב, שיש מי שאוסר לומר לנכרי לטלטל סחורה הנפסדת מחמת הגשמים, וכתב המשגיב שם (ס"ק ה), שבס"י שו"ת סתם המחבר כדעת המתירים, אם נעשה הדבר לצורך הרבה, דהיינו במקום הפסד גדול.

(10) ולקדא לנכרי בלא לומר לו את סיבת הדבר, כתב השו"ע לעיל (סי' שז ס"ט) ולקמן (סי' שלד ס"ו) שמותר, אף שיועד שהנכרי יציל את ממנו.

סימן שלד

דיני דלקה בשבת

[ביה"ל ד"ה כדי מזון ג' סעודות]

כדי מזון שלש סעודות¹.

(1) ואף מי שאינו זקוק למזון לג' סעודות, כגון מי שמתענה בשבת או בני בית שכתב הציל בעל הבית הרבה מזון ויכולים לאכול משלו, כתב במשגיב להלן (ס"ק י) שמותר לו להציל שיעור מזון ג' סעודות, משום שחז"ל לא חילקו בדבר.

[ביה"ל ד"ה והראוי]

משום דאסור לאכל קדם שיפן מאכל לבעתה, ולקף מציל גם לבעתה מזון ג' סעודות².

(2) ודין זה שגם לבהמה מצילים מזון ג' סעודות כמו לאדם, כתב הגרש"ז אויערבך (ש"ש"כ פמ"א הע' יט ובשולחן שלמה ס"ק ב) שיש להבינו, שהרי אף שקורם האסילה צריך אדם לדאוג לאכילת בהמתו, מ"מ לא בכל פעם שבעל הבית טועד גם בהמתו צריכה לאכול, ובודאי שאין הבהמה צריכה לאכול בשבת ג' סעודות. [ואמנם, השפת אמת כתב (שבת ק"ז, ב) שבהצלה לצורך בהמה לא נאמר שיעור ג' סעודות, רצ"ן (שם) שהמאירי כתב שלבהמה מצילים כשיעור שתוכל להתפרנס ממנו באותו היום, וכן כתב הקצות השלחן (סי' קמא בדה"ש ס"ק ד) שמצילים לבהמה כשיעור שדרכה לאכול בכל יום. והוסיף שמשערים בבהמה זו ולא בבהמה ביונית, שאם לא תאכל כפי רגילותה הרי זה צער בעלי חיים].

[משגיב ס"ק ה]

קמ"ש קפוח⁷.

(7) ומבואר ברמ"א שכל זה בקופות שיש בהן ג' סאים ולא יותר, ומשום טירחה. והסתפק הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק ב) מה הדין בקופה אחת שיש בה משא הכבוד מג' סאים אם מותר לפנותה, או שנא אסור לפנות באופן זה אפילו קופה אחת כיון שיש בזה משום טירחה יתירה בשבת.

[שעה"צ ס"ק ח]

ואפשר דגם סגן-אבנךס מודה לזה⁸.

(8) כוונתו למה שכתב המג"א (ס"ק ה) בשם המהר"ם מרומנובורג (רפ"ט פראג סי' תרה), שהטועד עם אורחים נחשב כטועד סעודת רשות, אלא שבעל הבית המזמין עושה בכך מצוה. וביאר השעה"צ, שלפיכך אם שאר הטועדים באים לכבוד האורחים, דינם כבעל הבית ונחשבת הסעודה כסעודת מצוה אף עבורם.

[משגיב ס"ק יא]

ואם הוא מקום פסידא אם מתר בנה אמינה לאינו-יהודי, צ"ן בסימן שו קצ"ה ה' ובסימן שלד⁹, ואם האינו-יהודי מצמצם פורקן בשבת אין צריך למחות בידו¹⁰.

(9) שם כתב השו"ע (סי' שז) שמותר לומר לנכרי לעשות איסור דרבנן במקום מקצת חולי, או במקום צורך הרבה או מפני מצוה, ויש אוסרים. וכתב המשגיב שם (ס"ק כב), שרק הפסד גדול נחשב כצורך הרבה, אבל בלא הפסד גדול אין להקל כלל. והוסיף,

הלכות שבת סימן שלג שלד קעה באור הגולה

ב שם כ"ז ב'קא
וקא אפשיטא ופסקו
הפוסקים להקרא
ד שבת בקרא
דאפשיטא ח שם
בקרא ולא אפשיטא
ר שבת יוסף

וכיצד מופנהו, אם הנה האוצר גדול מפנה ממנו (ה) חמש קפות (שככל קפה שלשה סאים) (הגהות מרדכי דין פרק מפניו): לא הנה בו אלא חמש קפות. מפנה מהם ארבע קפות. אבל בלו לא יפנה (ו) *שמה נבוא להשוות גמות: הנה (ז) *וכל שבות שהתירו משום צורך מצנה. מטר גס"כ (ח) לצורך אורחים. ולא מקרי אורחים אלא שנתארחו אצלו בביתו או שזמן אורחים שנתארחו אצל אחרים (תוספת דהשן סימן עב), (ט) אבל (ג) בשזמן חבירו לטעם אצלו לא מקרי אורחים, ואינו סעודת מצנה רק סעודת רשות (כ"י): ב יבשמשפנה אלו ארבע או חמש קפות לא יחלקם בקפות קטנות להוליכם בהרבה פעמים כדי להקל המשאוי. מפני שמרבה בהליך ואנשא מלתא טפי: ג אלו ארבע או חמש קפות שמפנה הינו לאורח אחד, ואם באו לו הרבה מפנה בשעור הנה לכל אורח ואורח, והכלכל שלא יפנה אחד לכלם, דאיכא טרקה ותרוא. אלא כל אחד יפנה לעצמו יאו אחד יפנה בעדו: הנה חביות של יין (ג) (י) שהובאו על גגלה אסור להורידן בשבת, אם לא (ז) (יא) לכבוד אורחים או לצורך מצנה דהוי במפנה האוצר (א"ח):

שלד דיני דלקה בשבת, ובו כ"ז סעיפים:

א *נפלה דלקה בשבת, אם הוא בלילה קדם סעודה (א) יכול להציל *כדי מזון שלש סעודות, א שבת ק"ז משנה הראוי לאדם לאדם *והראוי לכהמה לכהמה. (ב) *ובשחרית מזון שתי סעודות, ובמנחה מזון

באר היטב

אפלו מבע"י. ואם צריך לשתות מפניו בשבת נמי אסור לפנותו אלא ומש"י שם משנה. ואם א"א בענין אחר שרי לפרקו. מ"א. ועין סימן שלה ס"ג: (7) לכבוד אורחים. ואם הוא יותר מ"ו סאין אסור כמ"ש ס"א, ד"כ. ט"ו סאין הוא אמה על אמה בדרם אמה וג' אצבעות לפי חשבון המקנה:

באר היטב

צריכין לפרש בן כדי שלא יסתר תוספתא מפרשת. וקביאטא סאלית רבה בסימן שלב, דבהמה שאכלה פרשין מריצין אותה בחצר כדי שלא תמות. הרי מפרש בדאיכא סנה לבהמה מפר להרעה ולא גורין שמה נבוא לשחק סמטנים, אף דשם בנדאי פהול, כדאיכא בכמה סוגיות בש"ס דאדם פהול על ממונו. והנה דברי הוספתא שהבאנו לכאונה סותר סוגית הש"ס דילן, דמסתמיא דילן משמע דאף בדליכא רק צצא בעלמא לבהמה מטר לעשות לה שאר רפואות, דכרי דמקני דאדם פהול, ועוד, מדקאמר 'ולבהמה מי גזרינן', משמע משלש זה ולא גזרינן בבהמה כלל האי גזרה דשחיתת סמטנים? ונראה לי דסוגיא דילן מריצין פהולא רק צצא בעלמא לבהמה, ומשום דהי פליגי בה רבי יאשיהו ורבנן, וכמו שכתבנו לדעת תר"ץ, אבל בדאיכא ספק שמה תמות אף בגין מורד דשרי לעשות שאר רפואות⁶, ולא גזרינן בה גזרה דשחיתת סמטנים, משום דאדם פהול על ממונו, ואם לא נשך לה שאר רפואות נבוא לשחק סמטנים. וכמו שכתבנו מתחלה לדעת הסרדכי. ודברי הוספתא דקאמר דמריצין אותה בחצר כדי שלא תמות אהיא כדעת רבנן דלא שריא לעשות שום רפואה לבהמה אלא בדאיכא ספק שמה תמות בהמה (והנה קעין זה כתב גס"כ הפריקנים לסרן דברי הש"ס, אף הוא לא הוסיף שגיה מתרין הוספתא, ובאמת מסוגיא זו ראה גדולה לדעת הסרדכי וכנ"ל. אמנם נראה דדין הסרדכי אמת משום אחר, וגם כל הראשונים הנ"ל יודו לה דרינו, דאף דסבירא להו דבשבת לא אמרינן דאי לא שריא לה אתי לעבר במזיד, וכנ"ל. מכל מקום בזה יודו דמטר לומר לאינו יהודי להקניז דם לבהמה בשבת משום צער בעלי חיים והוא דאורייתא ונחי אמירה לאינו יהודי דהוא ורבנן, וכמו שכתבו הפוסקים דמשמע זה מטר לומר לאינו יהודי לחלב בהמה בשבת, ובדלציל בסימן שו סעיף ב. כל עקר הדברים האלה העסקתי מקריבת ידי בתי המונח הנדול בתורה ובמדות טובות כמוהר"ר אברהם זללה"ה שנקטר בצורה בן כ"ג שנה ב' פקלו תר"ב לפ"ק]:

* שמה נבוא וכו'. עין משלטיגבורים דמצעד דקמריץ לא חשיצין לזה. ולעניות דעתי דוח תלוי בפלגתא לקמן בסימן שלו סעיף ב ובהנה"ה שם: * וכל שבות שהתירו וכו'. כתב הפריקנים דמשקצות נב: הרי יודע דלא כל שבות התירו לצורך מצנה, דהא שבות דשבות דקא יש אימרים התירו למצנה, הא שבות לחוד ודאי לא, אלא דוקא כי האי קרא עדיין דחל וכו' וקמא, ועין קמא אברהם ש"ו אות ז:

* כדי מזון שלש סעודות⁴. עין בפריקנים סעיף קטן י דמספק דאפשר ויכול הפעלה הפית להציל מזון שלש סעודות עבור כל אחד ואחד מקריביו. וכן משמע לעניות דעתי מתוספתא דביר המטחיל 'אכל לא משבת ליום-הספורים'. שכתבו שם דאפלו כדי לטאכיל התינוקות ביום-הספורים נמי אסור להציל, ומשמע דעל שבת אפא מטר, וכן בדין, דלא גרע משה שפטר להציל כדי להציל לבהמה: * והראוי לבהמה לבהמה. משום דאסור לאכל קדם שיטת מאכל לבהמה. ולכך מציל גם לבהמה מזון ג' סעודות² [תוס']: * ובשחרית מזון שתי סעודות. ופשוט דערי להציל להם משנה לכל סעודה (תוספת שבת). עוד כתב שם דמשקים יכול להציל לצורך כל היום, דכל היום ראוי

שער הציון

(ב) ט"ו תוספת שבת, ואפשר דגם המגן-אברהם מודה לזה⁸ ולא אירי אלא באחר שסודר שאינו לכבוד אורחים:

